

Rättigheter

[Konstitutionell rätt](#) - [Rättsfilosofi](#) - [Rättsstaten](#) - [Det svenska statsskicket](#) - [Rättigheter](#) - [Aktörer - makt och ansvar](#) - [Lagstiftning, normhierarki och rättskällor](#)

Grundläggande fri- och rättigheter

Regeringsformens andra kapitel innehåller en lista över viktiga fri- och rättigheter, t.ex. yttrandefrihet, demonstrationsfrihet, skydd mot kroppslig bestraffning och skydd för egendom. Dessa rättigheter är centrala i en demokrati och syftar till att begränsa det offentliga makt över individen.

Skyddet gäller vertikalt – mot det allmänna (riksdag, regering, myndigheter, kommuner, domstolar och andra med myndighetsuppgifter) – och inte horisontellt mellan privatpersoner. Det innebär att enskilda medborgare får vissa garantier mot statens och myndigheternas agerande.

Eftersom riksdagen är folkvald kan den lagstifta fritt inom grundlagens ramar, och vår främsta möjlighet att påverka är genom val vart fjärde år. Fri- och rättigheterna i 2 kap. fungerar därför som ett skyddsnät mot att riksdagen eller andra offentliga organ missbrukar sin makt.

Skyddet i RF kompletteras av Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga. Även om systemen liknar varandra kan omfattning och tolkning av rättigheter skilja sig beroende på rättskällor och praxis.

Varför är det viktigt? Det bevarar våra grundläggande friheter, stärker demokratin och skyddar medborgarna från godtyckliga eller orättvisa beslut från det allmänna.

Exempel 1 - Yttrandefrihet RF 2:1

Med rättigheten: Du kan öppet kritisera regeringen på sociala medier eller i en demonstration utan att riskera att bli straffad av staten.

Utan rättigheten: Att skriva ett kritiskt inlägg om regeringen kan leda till att du grips, får böter eller fängelse. Tidningar och medier får inte publicera material som är negativt om de styrande.

Exempel 2 - Rörelsefrihet RF 2:8

Med rättigheten: Du kan resa fritt inom landet och välja var du vill bo eller arbeta. Du kan även lämna Sverige och återvända när du vill.

Utan rättigheten: Staten kan hindra dig från att lämna din hemstad eller flytta till en annan del av landet. Du kan bli tvungen att be om tillstånd för att besöka släktingar i en annan region, och kan nekas om myndigheterna inte "godkänner" resan.

—

I juridik 2 sker det en rejäl fördjupning i allt detta.

From:

<https://www.juridik.kristiansen.nu/> - **Juridik på gymnasiet**

Permanent link:

<https://www.juridik.kristiansen.nu/doku.php?id=konstitutionellraett:gfr1&rev=1756905238>

Last update: **2025/09/03 13:13**

